

Natuurdagboek

28 juli 2022

Treurnis om de oude wilg

Aan het eind van het 2 kilometer lange, kaarsrechte fietspad van het Groninger Karding naar Noorddijk staat een oude, dikke boom: een wilg. Naar verluidt is het de oudste boom van Groningen, met een leeftijd van rond de 150 jaar.

Dat betekent dat-ie een jaar of tien ouder is dan de Noordermolen die in de buurt van de boom staat. Molen, maar vooral boom is een ijkpunt voor fietsers en wandelaars ten oosten van de stad. Hij staat op een kruispunt van fiets- en wandelpaden, er staat een picknickbank in zijn schaduw, die bijna altijd bezet is. Was.

De bank was ook bezet op de mei-avond waarop de boom in brand werd gestoken. De picknickers zeiden later tegen de politie dat ze het wel raar hadden gevonden dat er jongemannen met jerrycans bezig waren geweest. Ook de benzinewalm en brandlucht vonden ze raar. Maar ze konden zich geen enkel herkenningsteken van de brandstichters herinneren.

Toen tegen zeven uur de vlammen uit de boom sloegen, waren de brandstichters verdwenen. De picknickers belden de brandweer. Die bluste de brand en zaagde alle stammen af, die intussen zijn uitgebot, het blijft een wilg, een geknotte treurwilg of een treurige knotwilg.

De boom bestaat uit een krans van stammen die een gezamenlijke omtrek van 7 meter hebben. Het vuur was in holtes in de boom gestookt. Ik ben er een paar dagen later wezen kijken. Rond de nog rokende holte in het boomhart zwalkten boomhommels rond. Hun nest was uitgebrand.

Misschien meenden de brandstichters wel een gevaarlijk insect te bestrijden. Misschien hadden ze een hekel aan oude bomen. Misschien wilden ze een statement maken tegen het stikstofbeleid. Misschien wilden ze alleen maar een fik stoken. De domheid en de liefdeloosheid waarmee mensen tegen de natuur tekeergaan...

Nu is de enorme wilg geampu-teerd tot een soort hand die met zijn stompjes wanhopig in de lucht graait. De bank wordt nauwelijks gebruikt.

Koos Dijksterhuis

FOTO KOOS DIJKSTERHUIS

Biodiversiteit reportage

Door een exploderende populatie damherten veranderden de Amsterdamse Waterleidingduinen in een kaalgevreten heuvellandschap. In enkele uitgerasterde stukken laat de natuur haar veerkracht zien.

Zonder damhert bloeit het duin weer op

tekst Koen Moons
foto's Patrick Post

O nverschrokken staren twee rustende damherten naar de naderende medewerkers van Waternet, de organisatie die naast watervoorziening en rioolwaterzuivering voor Amsterdam

en omgeving, ook zorgt voor het beheer van de Amsterdamse Waterleidingduinen. De dieren liggen net voor de hekken van de zogenaamde *exclosure*, waar de damherten niet kunnen komen.

Als Mark van Til, ecooloog bij Waternet, dichterbij komt, kiezen de herten toch het hazenpad. De indrukwekkende geweien verdwijnen in de verte. "In andere gebieden kun je echt niet zo dichtbij komen, maar hier zijn zo veel damherten dat ontmoetingen tussen mens en damhert heel normaal zijn geworden."

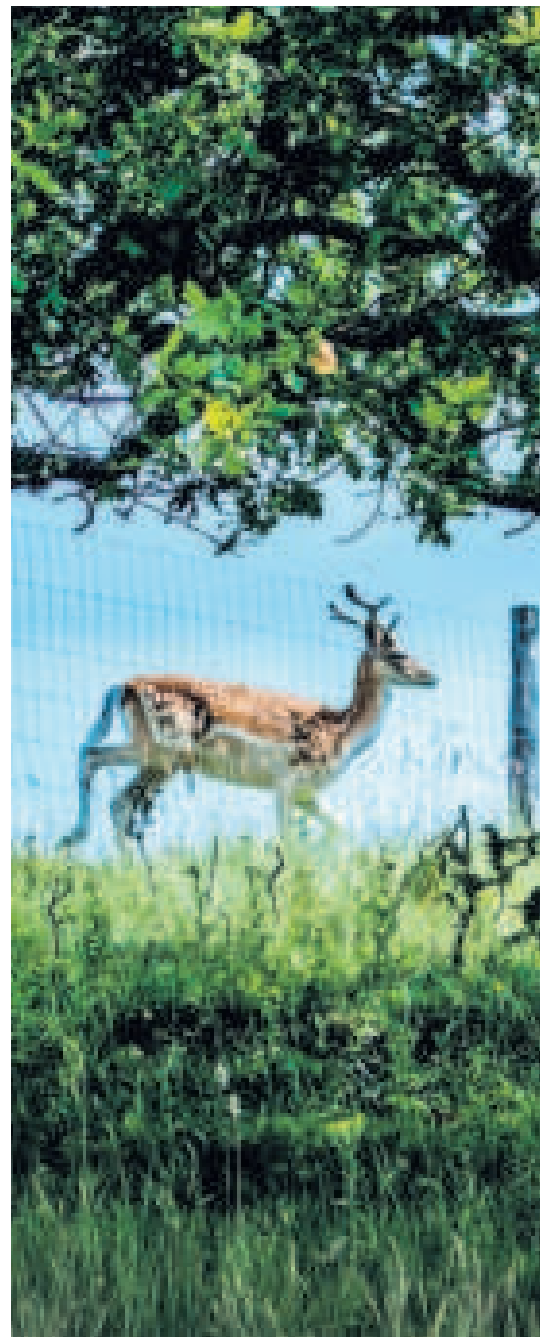
Dat die populatie zo groot is heeft flinke gevolgen voor het gebied. "Doordat ze met zo veel waren, vraten ze alles kaal, het leek wel een golfbaan", vertelt Van Til. "Je kunt het hier wel zien, grassen zijn tot de grond afgevreten en je ziet maar twee bloeiende planten: bezemkruidskruid, een exoot, en jacobskruiskruid. Beide zijn giftig, dat is de enige reden dat deze twee nog niet zijn weggegeten. Als bezoeker zou je daardoor nu nog kunnen denken dat het hier best bloemrijk is, maar in het voorjaar bloeit hier

'Doordat ze met zo veel waren, vraten ze alles kaal, het leek wel een golfbaan'

bijna helemaal niets en valt er voor insecten dus ook niet veel te halen."

Zelfs het struweel, van belang voor menig vlinder- en vogelsoort, moest het ontgelden. Reden voor Waternet om in 2013 in te willen grijpen: een groot deel van de damherten moest geschoten worden. Maar dat ging niet zonder slag of stoot. Tegenstanders van de jacht kwamen in opstand en voerden rechtszaken tot aan de Raad van State om het afschot van 'hun' geliefde damherten tegen te gaan.

In 2017 oordeelde de rechter dat terecht een vergunning was afgegeven om via afschot de populatie flink terug te brengen. Van zo'n 3900 dieren die er in 2016 waren, naar uiteindelijk 600 tot 800. Dat gaat echter stapsgewijs en zal nog enkele jaren duren. Afgelopen voorjaar werden nog 1800 damherten geteld. Om in de tussentijd bronpopulaties in het gebied te behouden, zijn zestien *exclosures* aangelegd, stukken van enkele hectaren omheind met hekken, waar de herten niet kunnen komen. Die staan er nu ruim twee jaar.

Damherten bij de hekken van een van de *exclosures* in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Binnen de hekken kunnen de herten niet komen; daar krijgen de plantensoorten (zoals *parnassia*, onder) vrij spel.

En het werkt, zo is te zien als we verder lopen richting de *exclosure*. Aan de ene kant van het hek gemillimeterd gras en kale grond, aan de andere kant een kleurig weelderige lappendeken van groen, geel en paars. "Je ziet nu al zo veel meer soorten", zegt Daan Kinsbergen, promovendus aan de Universiteit van Amsterdam die onderzoek doet in de *exclosures*. "Van hieruit zie ik al walstro, biggenkruid, tijm, muizenoor, rolklaver, duinroosje. Die laatste eten de herten trouwens ook gewoon, verbazingwekkend als je ziet hoeveel doorns zo'n plant heeft."

Ieder een deel

Nadat we de *exclosure* zijn binnengetrepen, schiet de hagedisje voor ons een graspol in. "Een zandhagedis", zegt Kinsbergen. "Er zijn ook studenten die specifiek naar die soort kijken, anderen onderzoeken bijvoorbeeld de kleine parelmoervlinder, en een groep houdt zich bezig met DNA van microben in de bodem."

Er werken veel partijen en mensen mee aan het onderzoek in de duinen: Puur Water & Natuur (PWN), de Universiteit van Amsterdam, de Vlinderstichting, Stichting Bargerveen, vrijwilligers en studenten van mbo tot aan universitair niveau, allemaal doen ze een deel. Kinsbergen: "Zo bekijk ik samen met veel anderen het hele ecosysteem. Daardoor krijgen we echt een goed beeld van wat de *exclosures* voor effect hebben op het hele systeem."

Al zijn de biologen regelmatig binnen de hekken te vinden, hun enthousiasme over de ontwikkelingen zijn er niet minder om. "Kijk, op die parase tijd zie je allerlei hom-